

§ 50 Församlingens grundläggande uppgift

MARTA AXNER:

Kyrkomötesväänner! Jag talar för utskottet och börjar med att yrka bifall till utskottets förslag att avslå motionerna 2013:1–4. Betänkandet heter Församlingens grundläggande uppgift som också motionerna handlar om, men det handlar också om kyrkoordningens roll och uppgift. Jag tänkte koncentrera mig på det. Jag ska inte använda alla mina fyra minuter utan bara konstatera, att alla fyra motionerna innehåller förslag om en mycket detaljerad reglering av förståelsen av församlingens grundläggande uppgift. Som ni ser i utskottets betänkande har vi varit väldigt kritiska och det har ju även Läronämnden varit liksom Kyrkorättsutskottet.

Jag ska inte gå in på alla olika delar utan bara konstatera, att det intressanta som vi diskuterade ganska mycket i utskottet just gäller vad det här skulle vara för slags text, hur man ska ändra och vad som ska regleras i kyrkoordningen. Därför blir detta också i hög grad ett betänkande om kyrkoordningen. Dels framgår det inte riktigt vad det är för typ av text som föreslås. De långa textstyckena i motionerna är inte paragraf-text men inte heller inledningstexter, även om de mer drar åt det hållet. Det gör det problematiskt. Den huvudsakliga invändningen sedan på innehållet gäller hur hårt det här ska regleras i detalj och det kommer säkert fler att vilja diskutera här senare. Det är där bland annat som Läronämndens yttrande också kommer in.

En viktig fråga som vi också diskuterar och som kanske är det viktigaste skälet till att vi helt avslår motionerna är, hur den här typen av text ska behandlas av kyrkomötet. Vi uppfattar i utskottet att det är helt olämpligt att denna typ av långa, teologiska texter kommer färdigskrivna i en motion och bara ska rakt in i kyrkoordningen. Den sortens texter i jämförelse med inledningstexter, som ju har behandlats under lång tid både i kyrkomötet och biskopsmötet och på många andra ställen, är texter som kräver noga avvägda reflektioner, som stöts och blöts och ska hålla under lång tid. Skulle vi börja föra in sådana långa texter så här obehandlade rakt in i kyrkoordningen, blir det väldigt problematiskt vilken ställning dessa ska ha i kyrkoordningen.

Ytterligare ett skäl att avslå motionerna är otydligheten med att ha fyra motioner, som alla berör församlingens grundläggande uppgift i och med att uppgiften är en, även om den har fyra aspekter. I diskussionen om verksamhetsindelningen tidigare var vi inne på hur problematiskt det blir att dela in verksamheten efter de fyra aspekterna av den grundläggande uppgiften. Det skulle bli ytterligare problematiskt med den här typen av texter.

Jag yrkar alltså avslag på motionerna 2013:1–4 och bifall till utskottets förslag. Tack.

BERTH LÖNDAHL:

Jag tycker det är klokt av utskottet att föreslå avslag av motionerna 2013:1–4. Jag tycker däremot att det är mindre klokt av utskottet att inte reflektera över den grundläggande uppgiftens fyra aspekter. Självklart kan inte texterna antas som de är, men själva saken behöver diskuteras, att vi har en kyrkoordning som endast definierar en av de fyra aspekterna i kyrkans grundläggande uppgift, att kyrkoordningen i dag saknar rimlig reflektion över vad som avses med undervisning, diakoni och mission, vilket jag menar behöver införas just som en inledningstext till församlingens grundläggande uppgift. Självklart var inte intentionen att texten i och för sig skulle tas sådan den var, men det är angeläget. Hur angeläget det är att reflektera över detta har redan flera samtal i dag i debatten visat på. Det har

uttryckts otydlighet kring den diakonala uppgiften, diakonens funktion och antalet diakoner i pastoratet. I ett annat inlägg tidigare i dag uttryckte någon otillfredsställelse över att det i många församlingsinstruktioner är oklart vad man menar med undervisning. Den enda av de fyra aspekterna som inte har berörts hittills i dag i debatten är mission. Det är kanske också symptomatiskt, ett tecken på en djup osäkerhet om vad vi avser med mission ute i församlingarna.

Med andra ord, vad menar vi teologiskt och pastoralt med undervisning, med diakoni, med mission? Undervisningen, diakonin och missionen utgår från gudstjänsten, som jag därför tror vi betraktar som överordnad de andra tre aspekterna. Det är inte fyra likvärdiga aspekter. Såväl undervisningen som diakonin och missionen lever inte utan att de har en sändning utifrån gudstjänsten. Samtidigt hämtar alla aspekterna sin motivering i Skriftens ord och är kyrkans kallelse. Det behöver uttryckas, att undervisningen har sin förebild i Jesu undervisning av lärjungarna, att undervisningen därför också är förankrad i Skriftens ord och samtidigt behöver leva öppen mot sökare, mot nyfikna. Det behöver uttryckas, att diakonin är en Guds tjänst i vardaglig handling för att tjäna Kristus till människors bästa, inte i första hand att vara en medmänsklig akt utan att kunna särskilja det från de sociala nätverken som annars finns i samhället. Det behöver uttryckas, att missionen utgår från Jesu sändande av apostlarna och hela Kristi Kyrka för att vittna om honom som frälsare, försonare och som Herre och att han är detta för världens skull.

Jag vill därför inte yrka på ett tillstyrkande av motionerna. Jag vill i stället yrka att kyrkomötet uppdrar åt kyrkostyrelsen att framlägga förslag på en inledningstext med teologisk och pastoral reflektion över de fyra aspekterna i kyrkans grundläggande uppgift.

LEIF NORDLANDER:

Ordförande, biskopar, ledamöter i kyrkomötet. Vi motionärer har velat lyfta fram de här frågorna för att få ett djupare samtal, en diskussion, om det som är vårt angelägnaste ärende som kyrka. Hur för vi ut budskapet? Hur delar vi det? Hur lever vi det i vardagen? De olika uttrycken för kyrkans grundläggande uppgift, gudstjänst, undervisning, diakoni och mission, har jag använt många gånger i stor tacksamhet för att man kom fram till de här orden. Det jag däremot ibland har saknat är att innehållet är viktigt. Hur ska vi uttrycka det tillsammans? För mig är det naturligt med det fjärde ordet, mission. Det lever jag i hemma i min närhet, det lever jag ute i Afrika, ute i världen för att se hur vi ska omsätta evangeliet i praktik och handling, en diakonal mission om du så skulle vilja.

Läronämnden finner att motionärernas förslag står i strid med kyrkoordningens syfte och funktion. Det är problematiskt att man uppfattar det på det sättet, att en fördjupad diskussion om den grundläggande uppgiften står i strid med kyrkoordningens intention, om man nu ska tolka snålt. Jag tror kanske man menar, att just att föra in de här texterna skulle vara någonting som inte låter sig göras. Det var ju inte heller riktigt avsikten. Vi vill ha en diskussion kring detta. Vi vill fördjupa tanken, låta de olika aspekterna bli tydliga för vår kyrkas skull och för framtidens skull. Vänner, situationen är ganska allvarlig ute i våra församlingar runt om i landet. Det ser jag i min vardag. Det ser jag i det jag håller på att arbeta med i dessa olika delar och jag tror inte att jag är ensam.

Jag har inget yrkande. Tack.

CARIN ÅBLAD LUNDSTRÖM:

Ordförande, ledamöter i kyrkomötet, biskopar! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till avslag på motionerna 2013:1, 2, 3 och 4.

Vilket anslag motionärerna för fram i och med dessa motioner! Jag tycker i och för sig att ansatsen är god att när det gäller att formulera sig i kyrkans grundläggande uppgift, men de synpunkter jag har och som ligger till grund för bifall till utskottet grundar sig inte på de många och tydliga orden utan på det begränsade, exklusiva teologiska perspektivet. De välformulerade orden är alldeles för begränsande för att gälla för svenska kyrkan och för den samtid som vi står i. Jag vill visa på ett exempel från sidan 3 i betänkandet, där motionärerna skriver att målen för församlingens undervisning bland annat är att uppmuntra föräldrar och andra som kan vara förebilder och förebedjare för barnen, så att de tillsammans leder dem på trons väg genom livet. Det är klart att det är gott, men det är en verklighet som jag tror är en väldigt ovanlig verklighet i dag, den att föräldrar leder sina barn in i tro.

På kyrkans förskola inte så långt härifrån universitetshuset berättade en av förskollärarna, att barnen vid måltiden ber måltidsbön tillsammans med förskollärarna. Vid ett av utvecklingssamtalen kom en mamma och berättade, att hennes barn inte kunde äta mat utan att de skulle be bordsbön hemma. Det hade barnet lärt sig på kyrkans förskola. Föräldrarna och barnet fick därför starta med att be bordsbön, helt nytt för dem i deras hemmiljö. Barnet förde tron hem till föräldrarna. Barnet förde bönen hem till hemmet. Mitt exempel tror jag är ett exempel på en inklusivt sätt att se på vem som bär undervisning om kristen tro. Att barnet bär det ut i världen vet vi ju. Vi känner till Jesus Kristus och vad han och hans liv ger. Detta tycker jag står i kontrast till motionärernas teologiska, exklusiva anslag. Den medför en begränsad ecklesiologi, människosyn och kunskapssyn.

Det är därför som jag också yrkar avslag på motionens formuleringar men ser den goda ansatsen. Tack.

BERTH LÖNDAHL:

Jag kan fascineras av att vi avstår från att definiera och på något sätt uttrycka den teologiska och pastoral tanken med kyrkans grundläggande uppgift, att de fyra aspekterna ändå inte tar sig uttryck i en inledningstext i kyrkoordningen. Det samtal som vi hamnar i nu är i stället mer tekniska aspekter på den text vi har föreslagit, en text som mer var tänkt att väcka reflektion och visa på behovet av detta.

Gång på gång ser vi hur det i kyrkomötet motioneras om konfirmandundervisning, om olika sociala frågeställningar, som kyrkan behöver ta del av ansvaret i, men ganska sällan bejakas de motionerna. I andra sammanhang görs det. En orsak tror jag är, att vi saknar den grundläggande teologiska reflektionen just över de frågorna. Därför återkommer likartade motioner gång på gång, om miljö-engagemang, konfirmandarbete och så vidare.

Jo, jag tror att det är vuxnas sak att leda barn på trons väg, liksom jag tror att barn kan ha en öppenhet inför Gud som vuxna ibland kan ha stängt sig för. Jag tror inte att man ska fastna i just den formuleringen. Jag tror att man ska lyssna efter avsikten att leda människor på trons väg, att hjälpa människor att upptäcka att kyrkan är bärare av vittnesbördet om Jesus Kristus som Herre. Om vi inte definierar den här uppgiften tror jag också, att det finns en risk att Kristi kyrka tills sist förlorar sin motivering i Sverige.

MARTA AXNER (REPLIK):

Det är precis det. Du började ditt anförande med att säga, att vi inte tar chansen att reflektera kring och definiera pastoral utformningen i singularis. Det finns inte en sådan pastoral utformning. Det är hela vår poäng i utskottet. Det finns massor med sätt som detta gestaltar sig på och det lämpar sig inte i en kyrkoordningstext att definiera det på ett enda sätt. Gärna omfattande reflektion och det skulle kanske vara möjligt att hitta sätt att föra det i kyrkoordningen, men vi har också varit väldigt restriktiva med att vilja ändra i inledningstexterna. Det tycker jag är av goda skäl.

Avslag på motionerna 2013:1–4.

BERTH LÖNDAHL (REPLIK):

Då blir min enkla fråga varför man gör en pastoral och teologisk beskrivning av gudstjänsten men inte av de andra tre. Vi uttrycker ju faktiskt vad gudstjänsten är i kyrkoordningen, men vi gör det inte om diakonin, missionen och undervisningen.

MARTA AXNER (REPLIK):

Jag överlåter det svaret till biskop Ragnar.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag vill ge några kommentarer ur läronämndsperspektiv. Det finns många viktiga ämnen som inte är reglerade i kyrkoordningen och inte heller finns i inledningstexten, till exempel frälsning och helgelse som är ganska centrala ämnen. Det finns i inledningstexterna som är reglerat i kyrkoordningen. Då är det ju så att vi med tydligare prästerliga tjänstgöringsuppgifter nu i kyrkoordningen har en reglering av gudstjänstlivet och därmed måste det finnas en mera specifik beskrivning av gudstjänsten. Det är riktigt som har sagts här, att det ur ett läronämndsperspektiv var ogörligt att behandla ett sådant här ämne. Det går inte att göra på det sättet att det via en motion går rätt in och det har ni heller inte begärt.

Det fanns emellertid ytterligare skäl. Detta går inte att definiera på det här sättet och ska inte heller göra det. Vad vi behöver – och det finns en god intention bakom motionerna – är att ha ett levande trossamtal. Vi har vigda tjänare som har till uppgift att arbeta med dessa frågor. Det ska ske tillsammans med alla som tillhör kyrkan i den lokala församlingen med stöd också av stiftet. Detta är inte frågor som ska detaljregleras över huvud taget på nationell nivå. Däremot är det naturligtvis oerhört väsentligt med en reflektion kring vad vi menar med de fyra dimensionerna av en grundläggande uppgift, som vi enkelt kunde beskriva som att vi i ord och handling delar evangelium. Här öppnar sig både en trons värld och en pastoral verklighet, som skiljer sig väldigt mycket från plats till plats.

Fram för mera av ett levande trossamtal om hur vi förverkligar vårt uppdrag.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 88.